

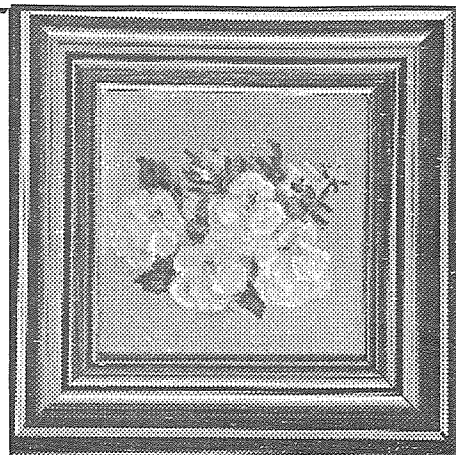
Runo

Taru Huupponen

Ystäväni,
siinä kahvia juodessamme
toisiamme vastapäätä
suloisessa hiljaisuudessa

- Ystäväni, mitä oikein ajattelet nyt
niin että hymyilet aina
silloin tällöin?
Sitä en tiedä
enkä haluakaan
Sitten sinä kysyt minulta
miksi m i n ä hymyilen?

Oh, minä hymyilen siksi kun
s i n ä
hymyilet
- Yksinkertaista

Orvokkeja (Ritva
Soinisen taulu)

Syreenejä (Ritva
Soinisen taulu)

TUNTOSARVI 25.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.
Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Päätoimittaja: Katri Pyykkö **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Unto Honkanen (pj), Raili Karisaari (siht), Vieno Hyttinen,
Merja Rouhiainen, Ritva Väisänen, Ulla Kungas, Katri Pyykkö.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä,
videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Lokakuu 10/1999

Teemana vapaaehtoisuus

Arvo Karvisen haastattelu

Kulttuuria

Sisällys

Viisi kysymystä	2
Pääkirjoitus: Järjestö edustaa sitä, mitä vaatii	3
Vapaaehtoistoiminnan palkka on hyvä mieli	4
Vapaaehtoistyö haastattelut	5
Mustanmeren ruusu: Motivoitua vapaaehtoistyöhön ..	7
Eläkkeelle, kunhan ehtii, vapaaehtoisena aina: Arvo Karvisen haastattelu....	8
Eirik Julin esittäytyy	10
Vammaiset kulttuurivähemmistönä: euCrea Kiasmassa	11
Nukketalo Valkealassa	13
EBU:n kuurosokeiden komission työ päättynyt?	15
Kommunikaatio-opetusta tarvitaan	16
Lukijan kirjeitä: Vierailulla Turun alue-toimistossa.....	17
Matkalla Lapissa	18
Remonttikesä	19
Runo	19
Runo	20

Kannen kuvassa vapaaehtoinen kaataa tulkille kahvia. Ympärillä paljon Kouvolan kerholaisia. (Kuva: A. Koponen)

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 12.11. Aineiston on oltava toimituksessa 4.11.

Viisi kysymystä

1. Montako lääniä on Suomessa?
2. Mitä tarkoittaa sana motivaatio?
3. Kuka suomalainen laulaja on voittanut olympiakultaa keihäänheitossa?
4. Missä on Vatikaani?
5. Mitä olivat Tulenkantajat?

Vastaukset:

1. Suomessa on kuusi lääniä: Lapin lääni, Oulun lääni, Länsi-Suomen lääni, Itä-Suomen lääni, Etelä-Suomen lääni ja Ahvenanmaan lääni.
2. Motivaatio tarkoittaa niitä syitä, vaikutteita ja perusteita, jotka vaikuttavat siihen, mitä ihminen tekee. Jos ihmisellä on heikko motivaatio, hän ei halua tai viitsi tehdä asiaa. Jos hänellä on vahva motivaatio tehdä jotain, hän tekee sen mielellään, vaikka asia olisi vaikeakin. Ihmisiä voidaan motivoida: heille tarjotaan syitä tehdä asioita.
3. Tapio Rautavaara voitti keihäskultaa Lontoon olympialaisissa 1948.
4. Vatikaani on itsenäinen valtio Italian pääkaupungin Rooman sisällä. Vatikaani on katolisen kirkon keskus. Paavi asuu Vatikaanissa.
5. Tulenkantajat olivat kirjailijaryhmä 1920-luvulla Suomessa. He saivat vaikutteita Saksasta ja he halusivat suomalaisen kirjallisuuden lähemmäksi eurooppalaisia virtauksia. He julkaisivat Tulenkantajat-lehteä. □

Järjestö edustaa sitä, mitä vaatii

Järjestöt valvovat palveluita. Ne tuovat esiin epäkohtia. Ne tuottavat itse samoja palveluita yhtäaikaan, kun arvioivat niitä. Miten järjestö voi arvioida palveluita, jotka se on itse tuottanut? Tähän asiaan ei ole helppoa vastausta.

Järjestö voi näyttää tietä parempaan yhteiskuntaan, koska se tuntee ryhmänsä tarpeet. Tätä tehtävää toteutetaan julkilausumien, kannanottojen ja palvelujen kehittämisen avulla sekä seuraamalla lainsäädäntöä.

Vammaisjärjestöt onnistuvat tässä tehtävässä, kun ne pystyvät työllään vähentämään ymmärtämättömyyttä, suvaitsemattomuutta, syrjintää ja epäoikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa. Silloin järjestö on voima, joka näyttää suuntaa oikeudenmukaisempaan ja tasa-arvoisempaan yhteiskuntaan.

Jokainen järjestö edustaa niitä arvoja, joita se esittää ja vaatii muilta. Järjestössä mukana olevien ihmisten on elettävä näiden arvojen ja vaatimusten mukaan. On osoitettava, että on itsekin niiden arvoinen.

Järjestömme sisällä on tärkeää miettiä, olemmeko itse avarakatseisia ja ymmärtäviä omia ryhmiämme kohtaan. Jäsenistömme ja asiakkaamme kommunikoivat eri tavoin ja eri kielillä. Suomen- ja ruotsinkieliset voivat puhua, he voivat viittoja oman kielensä mukaan myös kädestä käteen. He voivat käyttää suur- tai sormiaakkosia, pisteitä tai selvää isokirjoitusta apunaan. Viittomakieliset voivat viittoja tavallisesti tai kädestä käteen.

Meidän pitäisi pystyä käyttäytymään kaikkia ihmisiä kohtaan samalla tavalla kuin miten odotamme muiden käyttäytyvän itseämme kohtaan.

Järjestötyö on työskentelyä paremman ja oikeudenmukaisemman maailman puolesta, jossa eri tarpeita, kieliä ja kommunikaationmuotoja kunnioitetaan samanarvoisesti. Todelliset muutokset lähtevät omasta sydäimestä. Joka aamu me kaikki voimme yrittää muuttua hieman paremmiksi ihmisiksi.

Eirik Julin
toiminnanjohtaja □

Vapaaehtoistoiminnan palkka on hyvä mieli

Heikki Majava

Kuukausi sitten Helsingin kaupunki kyseli myös minulta, osallistunko minä vapaaehtoistointaan. Kun luin kyselyä pidemmälle, ja tajusin, että olen minäkin ollut mukana vapaaehtoistoinnassa. Jokainen meistä on. Olemme osallistuneet talkoisiin tai vaikkapa lapsemme kouluretkien rahankeruuseen. Vapaaehtoistointia on kaikki toisten hyväksi tehty toiminta, jossa olemme mukana omasta halustamme ilman rahallista korvausta. Palkkana on hyvä mieli.

Kuurosokeiden tukihenkilöt ja vapaaehtoiset auttajat

Kuurosokeiden apuna ja tukena toimii vapaaehtoisia, jotka haluavat auttaa kuurosokeita eri tavoin. Vapaaehtoiset ovat usein saaneet koulutuksen joko Suomen Kuurosokeat ry:n tai muiden järjestöjen järjestämällä kursseilla.

Vapaaehtoinen sopii kuurosokean kanssa yhdessä, miten hän on kuurosokean tukena. Kun sovitaan tapaamisista, pitää ottaa huomioon

se, että vapaaehtoisella voi olla työ ja harrastuksia. Ne rajoittavat tapaamiskertoja.

Toiminnan tavat ovat hyvin erilaisia. Vapaaehtoisen kanssa voi sopia esimerkiksi kävelyretkistä tai osallistumisesta johonkin harrastukseen. Hän voi myös olla keskustelukaveri, joka käy säännöllisesti tervehtimässä. Osa vapaaehtoisista toimii kuurosokeiden kerhoissa emäntinä. Joissain kerhoissa he osallistuvat erilaisten tapahtumien järjestelyihin.

Pitää muistaa, että vapaaehtoinen ei ole aina käytettävissä, kun apua tarvitsee. Vapaaehtoinen ei ole henkilö, joka siivoaa tai tekee puutarhatöitä, kun itse ei viitsi. Palkattua kotiapua voi saada kunnan sosiaalitoimiston kautta. Vapaaehtoinen ei myöskään ole tulkki.

Vapaaehtoisista ihmisistä on aina pula. Suomen Kuurosokeat ry pyrkii houkuttelemaan lisää vapaaehtoisia mukaan toimintaan. Valitettavasti se on kovin vaikeaa. Vaikka

ihmisillä on paljon enemmän vapaa-aikaa kuin aikaisemmin, niin heillä on myös paljon enemmän erilaisia harrastuksia. Vapaaehtoistointa kilpaileekin ihmisistä laskuvarjohypyn, sukeltamisen ja muiden muiden harrastusten kanssa.

Kuurosokea vapaaehtoisena

Myös kuurosokeat toimivat vapaaehtoisina. Kaikki kuurosokeiden kerhoissa mukana olleet tietävät, että kerhonvetäjät, sihteeri ja emännät tekevät paljon työtä kerhojen hyväksi ilman palkkaa. Tämä on vapaaehtoista toimintaa yhteisen päämäärän hyväksi.

Kuurosokea voi toimia myös toisen kuurosokean vertaistukijana. Vertaistukija on läpikäynyt oman kriisinsä. Hän on saanut koulutusta vertaistukijana toimimiseen. Hän on läsnä, kun toisella kuurosokealla on vaikeuksia. Hän kuuntelee ja elää myötä, mutta myös jakaa omia kokemuksiaan kuurosokeana olemisesta. Vertaistukija ei tyrkytä omia ratkaisujaan. Hän tukee, kun toinen etsii omia ratkaisujaan ongelmiin.

Me kaikki autamme toisia ihmisiä ystävyys-suhteissamme. Riittää, kun olemme läsnä, kuuntelemme ja myötäelämme. Näin autamme ja saamme apua enemmän kuin ehkä arvaammekaan. □

Palkkio on hyvä mieli

Heikki Majava, Katri Pyykkö

Haastattelimme neljää vapaaehtoista siitä, mitä vapaaehtoistyö heille merkitsee. **Merja Sundvall** Tampereelta on tehnyt vapaaehtoistyötä kuurosokeiden parissa jo vuodesta 1987. Hän on mukana myös SPR:n ensiapuryhmässä johtajana. **Anne Metsäpuro** Hämeenlinnasta on ollut parissamme jo neljä vuotta ja **Esko Ahvenlampi** Oulusta noin 13 vuotta. **Stina Ojala** Turusta on juuri aloittanut vapaaehtoistoinnin kuurosokeiden parissa. Vapaaehtoistyö Lihastautiyhdistyksessä on hänelle jo tuttua entuudestaan.

Merja ja Stina kiinnostuivat vapaaehtoisuudesta kuurosokeiden parissa henkilökohtaisesta kutsusta. Annen taustalla on halu pitää yllä viittomakielen taitoa ja arvostus tukihenkilöiden työtä kohtaan. Esko on ”pyörinyt” sokeiden kanssa jo 30 vuotta. Hänen vaimonsa suvun puolella on näkövammaisuutta. Hän kertoo, että tilapäisiä auttajia löytyy, mutta tukijoiden pitäisi olla pitkäaikaisia. Ylipäätään tukihenkilöitä pitäisi olla enemmän.

Tehtäviä laidasta laitaan

Tukihenkilöt tekevät mitä erilaisimpia asioita kuurosokeiden kanssa. Stina on Turun kerhon emäntänä yhdessä Kristiina Aittokallion kanssa. Merja on tukihenkilö, joka tapaa tuettavan henkilön kerran kuukaudessa. Silloin vaihdetaan kuulumiset ja keskustellaan.

Annella on kaksi lasta ja hän käy töissä. Hän on multimediasuunnittelija eli hän tekee töitä tietokoneen avulla. Anne käy kaupassa yhdessä kuurosokeiden kanssa. Hän auttaa myös muutamaa ihmistä tietokoneen kanssa. Anne kertoo, että joskus riittää, että vaihtaa sähköpostiviestejä. Mutta jos hänellä on aikaa, hän auttaa mielellään. Hänestä on mukava tavata ihmiset oikeasti, jutella ja juoruilla. Kun asiat selvittää rauhassa viittomakielellä, ei väärinkäsityksiä synny. Anne ei ole viittomakielen tulkki. Hän ei siis tee tulkkauksia.

Esko tukee säännöllisesti yhtä kuurosokeaa. Hän on myös sokeiden tukena, mutta epäsäännöllisesti. Hän käy tuettavan kanssa kuntosalilla ja uimassa kaksi kertaa viikossa, jos kummallakaan ei ole esteitä. Kesällä he käyvät Jäälissä kerran viikossa. Yleensä aina he tekevät jotain urheilullista.

Palkkiona hyvä mieli

Eskolle riittää palkkioksi se, että hän saa itse hyvän mielen. Kun Esko tulee takaisin tuettavan luota, hänellä on aina suupielet ylöspäin. Muillakin haastatelluilla on samat ajatukset. Stinalle paras palkka on iloinen hymy ja hyvä mieli. Merjalle vapaaehtoisuus tuo ystäviä, kokemuksia ja erilaisia tietoja ja taitoja.

Annelle ihmiset, joita hän auttaa ovat myös ystäviä. Ystävät auttavat toisiaan. Annen ajatus on, että tee toiselle se, mitä haluaisit itsellesi tehtävän. Joskus hän ajattelee, että hän on apuväline ja linkki kahden kommunikointitavan välillä. Hämeenlinnassa kuurosokeista on suurin osa viittomakielisiä. Hän on tutustunut myös vaihtoehtoihin kommunikointitapoihin.

Tiedonvälitys tärkeää

Anne on ylpeä lapsistaan, jotka ymmärtävät, että vaikka ihminen ei näe, ei kuule, elämä on silti rikasta. He kertovat ”äiskän kavereista” omille kavereilleen, jotka taas kertovat heistä vanhemmilleen. Annen mielestä oikean tiedon välittäminen kuurosokeudesta on tärkeää. Tukihenkilöt tekevät myös tätä työtä. Tämän vuoksi tukihenkilöiden kouluttaminen on erittäin tärkeää. □

Mustanmeren ruusu

Motivointia vapaaehtoistyöhön

Iiris Alkio

Ruusu laitetaan talveksi pimeään komeroon. Kevät koittaa talven jälkeen, jolloin otetaan esille purkki, jossa on sikin sokin kuivettuneita tikun pätkiä. Näyttää uskomattomalta, että tuosta vielä voisi tulla kukkiva ruusu. Varovasti aloitetaan kastelu. Sitä lisätään kevään aikana ja joukkoon laitetaan pikkuisen sitä salaista nestettä eli ”mamsellin pissaa”. Niin ruusu alkaa kukoistaa ja kaunistua.

Tämä tuo mieleen oman itseni. Ympärilläni on viime vuosina ollut ihmisiä eri aloilta seuraamassa, tutkimassa ja suunnittelemassa. He tekevät suunnitelmia, virvoitusta ja venytystä, jotta vuosikymmeniä vanha ruusu vielä virkoaisi ja ottaisi osaa johonkin.

Tuki on välttämätön. Seinien sisältä ihminen kuivettuu kuten ruukussa oleva kukka, jos se unohdetaan kokonaan. Ruukku ei komerosta itse tule ikkunalaudalle. Se on nostettava esiin ja annettava sille vettä.

Lähes samalla tavoin olisi jonkun

asioista selvillä olevan henkilön löydettyä ”ruusu”, joka mielellään tekisi vielä jotakin toisten joukossa. Pyörätuolitanssiin en pysty, vaikka kohtelias kavaljeeri olisi niin halunnut.

Ulkoilu ja marketissa käynnit olisiivat antoisia. Niistä saa energiaa sukien, lapasten, puseroiden ym. tekemiseen. Näkevä ja kuuleva tukihenkilö voisi tulkita lankojen värejä ja laatua. Silloin posketkin alkaisivat jälleen hehkua kuten ennen. Kuntoutumiselle ja mielialalle on tärkeää tietä, että joku tarvitsee tekemiäni tavaroita.

Olen kiitollinen monille henkilöille jotka ovat paneutuneet miettimään ja ottamaan huomioon kuurosokean resurssit. Avustava tuki on tärkeä asioiden edistymiselle, sillä joskus joutuu odottamaan pitkään. Se huonontaa tilannetta. Hyvä ruumiillinen kunto auttaa myös psyykkisen kunnan säilymistä. Kun näkökyky on vielä sellainen, että voi kävellä turvallisesti, saa mahdollisuuden huolehtia kunnostaan. □

Eläkkeelle, kunhan ehtii, vapaaehtoisena aina

Arvo Karvisen haastattelu

Katri Pyykkö

Näkövammaisten Keskusliiton pitkäaikainen kansainvälisten asioiden ja kehitysyhteistyön pääsihteeri Arvo Karvinen jäi eläkkeelle elokuussa. Syyskuussa hän huomasi, että hän oli jälleen palkkatyössä.

Karvinen arvioi, että hän on varsinaisesti töissä NKL:ssä vielä tämän vuoden loppuun asti. Hän vie loppuun muutamia projekteja ja ohjaa uudet tekijät työn alkuun. Hänen seuraajakseen on valittu Timo Kuoppala.

Arvo Karvinen tuli kansainväliseen näkövammaistyöhön 60-luvulla urheilun kautta. Urheilussa oli tuolloin pohjoismaisen tason kilpailuja. Hän kertoo, että urheilukin on kansainvälistynyt noista ajoista. Nykyään on koko maailman paralympialaiset.

NKL:ssä on meneillään kehitysyhteistyöprojektit Namibiassa, Sambiassa, Ecuadorissa ja Palestiinassa.

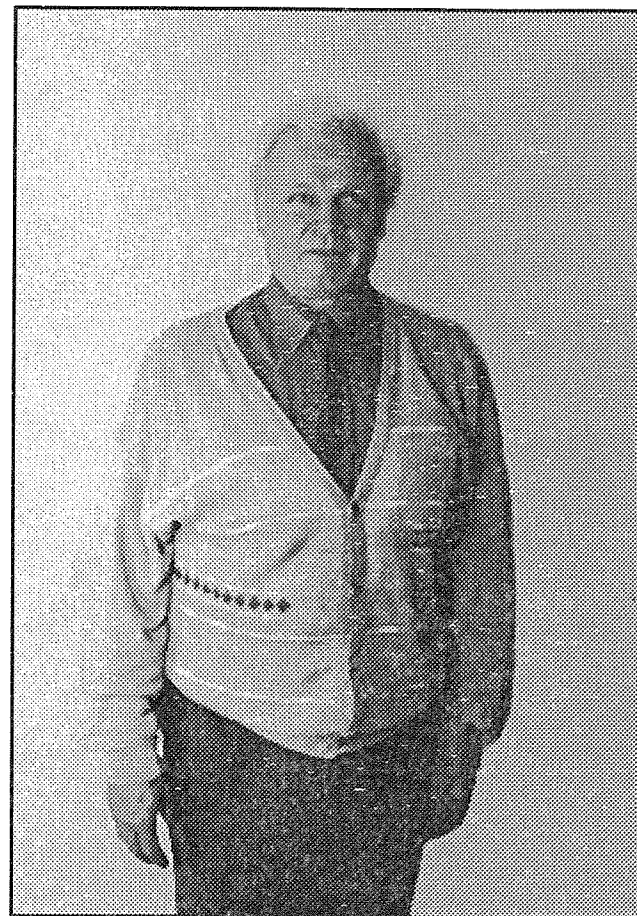
Niihin NKL saa tukea ulkoministeriöstä. Kansainvälisiä projekteja jatketaan myös Virossa.

Arvo Karvisen käsityksen mukaan pienen vammaisryhmän on aina haettava ajatuksia, neuvoja ja apua ulkomailta. Niin aikoinaan tehtiin Suomessakin. Karvinen jatkaa, että nyt on NKL:n vuoro viedä omaa osaamistaan, tietoja ja taitoja niitä tarvitseviin maihin.

Euroopan tason yhteistyössä Arvo Karvinen on edelleen mukana. Hän kuuluu mm. EDF:n eli Euroopan vammaisfoorumin komiteaan, joka käsittelee Euroopan unionin laajentumiseen liittyviä kysymyksiä.

Vapaaehtoistyö on tärkeää

Kun Arvo Karvinen jäi eläkkeelle, hän ajatteli, että hän ohjaa seuraajansa ja vie projekteja loppuun va-

Arvo Karvinen (Kuva: K.Pyykkö)

paaehtoisena. Asioita oli kuitenkin niin paljon jäljellä, että niitä on vielä hoidettava täysipäiväisesti. Mutta tulevaisuudessa hän aikoo edelleen seurata kehitystä kansainvälisissä asioissa ja toimia vapaaehtoisena.

Vapaaehtoistyö on Karvisen mielestä tärkeää. Vapaaehtoistyötä on kaikki järjestöissä ja yhdistyksissä tai niiden kautta tehtävä työ, josta ei makseta korvausta.

Karvinen vertailee vapaaehtoistyön käytäntöjä eri maissa. Englannissa vapaaehtoistyötä on paljon. Vapaaehtoiset esimerkiksi lukevat näkö-

vammaisille, opastavat heitä tai avustavat järjestöjen toimistoissa kopioimalla ja postittamalla postia. Vapaaehtoiset arvostavat omaa vapaaehtoistyötään. Suomessa vapaaehtoistyötä on vähemmän ja se on henkilökohtaista. Järjestöissä tehdään palkallista työtä. Virossa vapaaehtoistyötä ei ole oikeastaan lainkaan.

Arvo Karvinen on usein tavannut henkilöitä, jotka ovat NKL:ssä kuntoutuskursseilla vapaaehtoisina. Hänen mielestään he ovat olleet sellaisia englantilaistyyppisiä ihmisiä, jotka arvostavat sitä, mitä tekevät. Karvisen mielestä ei pidä ujostella vaan pyytää reippaasti apua, jos sitä tarvitsee. Vapaaehtoinen saa myös itse antaessaan.

Perhe, kirjallisuus ja liikunta

Vaikka Arvo Karvinen aikookin eläkkeellä jatkaa työsarkansa vapaaehtoisena, hän on luvannut perheelleen, että yhteistä aikaa on tulevaisuudessa enemmän. Lisäksi hänen nuorimmalla pojallaan on kaksi lasta, jotka tarvitsevat isoisän huomiota.

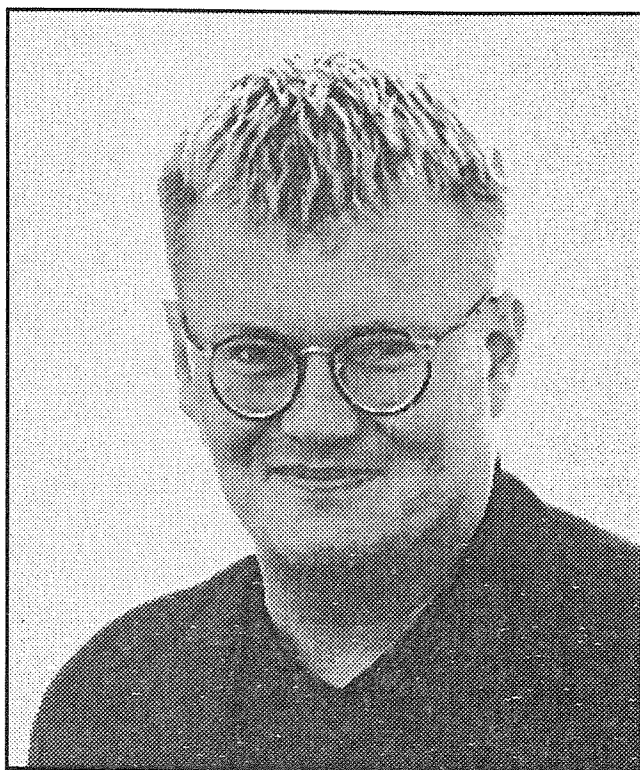
Eläkepäiviä täyttävät myös hyvä kirjallisuus ja liikunta. Ilman liikuntaa ei järkikään pelaa, muistuttaa Karvinen. □

Eirik Julin esittäytyy

Suomen Kuurosokeat ry:n uusi toiminnanjohtaja on Eirik Julin. Hän on 36-vuotias ja hän on kotoisin Turunmaan saaristosta, Kemiöstä. Hänen isänsä oli Kemiön kirkkohera. Helsingissä hän on asunut jo 18 vuotta. Hän kuuluu ruotsinkieliseen kielivähemmistöön, mutta osaa suomea hyvin. Eirikillä on vaalea lyhyt tukka. Hän on isokokoinen, noin 190 pitkä.

Eirik on filosofian lisensiaatti. Hän opiskeli Helsingin yliopistossa filosofiaa ja sivuaineena valtio-oppia. Häntä kiinnostavat filosofiset ja yhteiskunnalliset kysymykset kuten oikeudenmukaisuus, 'hyvän elämän'-käsite ja miten kommunikatio muokkaa elämäntyyliä. Eirik oli kahdeksan vuotta toiminnanjohtajana ruotsinkielisten näkövammaisen järjestössä. Sitä aikaisemmin hän työskenteli nuorison ja kehitysvammaisten parissa. Hän on myös opettanut filosofiaa Helsingin yliopistossa.

Eirikin käsityksen mukaan yhteiskunnallisessa kehityksessä ollaan juuri niin pitkällä kuin mihin pienimmät ja syrjäytyneimmät kansalais-

Eirik Julin (Kuva: R.Karisaari)

ryhmät ovat päässeet. Tämä näkemys on vuosien varrella vain vahvistunut.

Johtajana hän uskoo itsenäiseen työskentelyyn. Johdon tehtävä on tuoda esiin työhön kohdistuvat odotukset ja vaatimukset sekä antaa mahdollisimman selkeät ohjeet.

Eirik pitää uutta tehtäväänsä luottamustehtävänä. "Tulen tekemään parhaani osoittaakseni olevani tämän luottamuksen arvoinen." □

Vammaiset kulttuurivähemmistönä

euCrea Kiasmassa

Katri Pyykkö

EuCrea oli kulttuuritapahtuma, jossa oli taidetapahtumia, -esityksiä, -työpajoja ja keskusteluja. Paikka oli Nykytaiteen museo Kiasma. Tapahdus kesti tiistaista lauantaihin syys-lokakuun vaihteessa.

Taidekeskustelu

Torstaina oli taiteilijoiden keskustelu. Taiteilijat Hilikka Korhonen, Viggo Wallensköld, Ritva Soininen ja Sirkka-Liisa Sass kertoivat itsestään ja esittelivät töitään. Milka Alanen kertoi kuvien ja musiikin avulla kolmesta henkilöstä, sokeasta, kuurosta ja afaattikosta sekä heidän halustaan luoda.

Kuulonäkövammaisen Ritva Soininen kertoi sähköpostissa paneelista. Sirkka-Liisa Sass sanoi, että ihminen itse on taideteos. Sass'illa on epämuodostuma selässä. Se on piilovamma: ulkopuoliset eivät tiedä siitä eivätkä näe sitä. Sass'in kärsimystie on ollut Porin taidemuseossa esillä.

Paneelin loppupuolella kysyttiin, miten Sass on uskaltanut tuoda

vammansa esiin niin voimakkaasti. Hän vastasi, että viha. Hänen mielestään taiteen pitää vavahduttaa katsojaa. Ritva Soinisen mielestä taas taiteen pitää tuoda esille kauheutta. "Meidän on annettava itsestämme jotain, joka rauhoittaa katsojan mieltä, eikä suinkaan saataa turhan levottomaksi levottoman maailman muutenkin ahdistamia."

Ritva kertoo sähköpostissa, että hän jäi miettimään verhoja, jotka usein peittävät hänen maalauksissaan kohdetta. Olisiko hänen oma piilovammansa suurempi kuin mitä hän on ajatellut. Verhojen kätköihin kauheuteen voi peittää monia asioita.

Vammaisten kulttuuri

Perjantaina keskustelu jatkui seminaarissa, jonka aiheena oli vammaisuuden käsite ja vammaiset vähemmistökuultuurina.

Vammaisten kulttuuria pohti John D. Kemp VSA arts -järjestöstä Yhdysvalloista. Kaikkia vammaisia ihmisiä yhdistää se, että he ovat koko

ajan tilanteessa, jossa pitää ratkaista erilaisia ongelmia ja suunnitella, mitä tekee ja miten. Vammaiset ihmiset myös hyväksyvät nopeammin ihmisten erilaisuuden. He hyväksyvät avun, josta he ovat velkaa auttajalle kiitoksen. Kemp huomauttaa kuitenkin, että auttaja voi joskus pyrkiä ottamaan vallan. Se on eslettävä, koska vammaisen henkilö päättää itse asioistaan ja tietää, mihin ja mitä hän haluaa. Kaikille vammaisille on myös yhteistä se, että he pystyvät aistimaan ihmisten ristiriitaisen suhtautumisen. Jos ensivaikutelma ei ole hyvä, vammaisenkin henkilö keksii kyllä syyn poistua paikalta.

Näiden kaikkia vammaisia yhdistävien tekijöiden perusteella Kemp uskoo, että vammaisten oma kulttuuri on olemassa.

Onko vammaistaidetta?

Yleiskeskustelussa olivat mukana seminaarin puhujat Kemp, Rolf Büchi ja Ju Gosling. Heidän lisäksi mukana olivat taiteilija Minna Heikinaho, Marita Barber Kuurojen teatterista ja kirjailija ja lakimies Eero Vartio NKL:stä. Keskustelua veti Sari Salovaara Kulttuuriyhdistys Suomen Eucra ry:stä. Osallistujat kertoivat hyvinkin henkilökohtaisia kokemuksiaan taiteesta ja vammaisuudesta.

Eero Vartio kertoi hänen ja Leena Honkasen tutkimuksesta, jossa on tutkittu syntymästään sokeiden kuvallista maailmaa. Vartio löysi kolme kirjallista tyyliä, kun hän luki syntymästään sokeiden kirjoittamia kirjoja. Osa kirjoista eivät tuo sokeutta millään tavalla esiin. Ne ovat tavallista kirjallisuutta. Toinen tyyli on kuvitelma siitä, että tapahtuu ihme ja näkö palaa tai että maailma on sokeiden valtakunta. Kaikki muut ihmiset tarvitsevat sokeiden apua, koska sokeat pärjäävät paremmin kuin muut. Kolmas tyyli on Vartion mukaan kärsivä sokea. Tämä tyyli on todenmukaisesti kirjoitettua. Näissä teksteissä sokea on sorrettu ja päähänpotkittu ja hänellä on kaikenlaisia vaikeuksia.

Koko keskustelun lopputulos oli se, että vammaisen henkilön tekemä taide ei ole aina vammaistaidetta. Vammaisen henkilön tekemä musiikki, maalaukset, kirjallisuus, tanssi on aivan samaa taidetta kuin muidenkin tekemä. Vammaistaidetta se on silloin, kun taiteella on sanoma vammaisen elämästä. Se sanoma on poliittinen ja sillä yritetään vaikuttaa katsojaan tai kuulijaan.

Paneelin liikuntavammaisen puheenjohtaja tiivistä näin: Jos hän maalaa kukan, se ei ole vammaistaidetta. Jos hän tanssii, se on. □

Nukketalo Valkealassa

Katri Pyykkö

Ritva Soinisen Nukketalo ja Nukketalon ullakkogalleria avattiin 10. syyskuuta. Maljojen jälkeen avajaisjuhlassa kastettiin nukke. Kummina toimi Suomen Kuurosokeat ry:n puheenjohtaja Raimo Korpela. Hän oli hiukan hämmästyntynyt sylikummin roolistaan, mutta onnistui tehtävässä hyvin. Puheet pidettiin. Raimo onnitteli Ritvaa vaivannäöstä, joka on onnistunut hyvin. Ritva kutsui kaikkia kuurosokeita ja kuurosokeiden kerhoja tutustumaan Nukketaloon. Olette siis kaikki tervetulleita Valkealaan. Ritva toki toivoi, että tulosta ilmoitetaan etukäteen.

Juhlallisuuksissa oli lämmin ja hauska tunnelma. Kasteen jälkeen Inkeri Kauppinen lauloi kauniisti laulun "Ihminen on kuin kukkanen". Se on säveltänyt sokea Erkki Holopainen ja se on julkaistu Inkeri Kauppinen uudella levyllä.

Nukketalosta löytyy

Nukketalo on kaksikerroksinen, pieni talo. Se on ulkoa rapattu erikois-

sella kuviolla. Ritva kertoo, että talo oli huonossa kunnossa, kun se hankittiin. Talon katto piti korjata kokonaan. Talon korjaamisessa on ollut suuri ja vaivalloinen työ.

Alakerrassa on museo, jossa on paljon erilaisia vanhoja tavaroita: on

Ritva Soininen Nukketalon edessä (kuva: KP)

Raimo Korpela,
Sointu-tulkki ja
Ritva Soininen.
Avajaisten
kaste-hetkeä
valmistellaan.
Taustalla Ritvan
tauluja.
(Kuva: K.P)

kortteja, lehtiä, huonekaluja, arabian astioita ja vaikka mitä. Tavaraa on paljon ja mukana on varmasti sellaisia, joita jokainen tuntee nuoruudestaan. Tavaroihin saa koskea.

Alakerrassa on eteinen, pieni makuukamari, olohuone ja kuistihuone. Ritva on itse päällästynyt olohuoneen pöytäkaluston kankaalla. Alakerrassa seinillä on jo Ritva Soinisen maalauksia, mutta varsinaisen galleria ja taidenäyttely on yläkerrassa.

Näyttelytila ullakolla

Ullakon portaissa tulee Ritvan tauluja vastaan. Lisäksi portaikossa on paljon nukkeja, jotka ovat löytyneet talon ullakolta.

Itse näyttelytila on avara. Seinät ovat täynnä Ritvan tauluja, jotka ovat eri-

laisia. Taulujen aiheita ovat kukat, maisemat, ihmiset ja tietenkin kisat. Merimaisema innoittaa Ritvaa. Pelastajat taulun on innoittanut Estonian uppoaminen: siinä lokit syöksähtelevät harmaata merta kohti. Oma myrskyni kuvaa tummaa myrskyävää merta.

Ritva käyttää töissään paljon pastellivärejä, mutta myös öljyvärimalauksia on esillä. Hän ehti ennen avajaisia maalata uusia tauluja, jotka olivat myös esillä.

Avajaisten jälkeen siirryttiin kahville Ritva Soinisen ja hänen miehensä Paavon kotiin. Se on Nukketalon vieressä. Hyvien tarjoilujen jälkeen moni vieraista kävi katsomassa Kymijokea. Se loisti vuolaana, leveänä, sinisenä, kirkkaana. Keskellä jokea on saari. Jäämme odottamaan, minkälaisen sijan Kymijoki saa Ritvan maalauksissa. □

EBU:n kuurosokeiden komission työ päättynyt?

Pirkko Pölönen

Tällä viikolla piti olla Euroopan Sokeiden Unionin (EBU) kuurosokeiden komission kokous Lomakoti Onnelassa. Kokous olisi ollut nykyisen kokoonpanon viimeinen. Se olisi ollut viimeinen myös minun osaltani. Suomen Kuurosokeat ry ei nimenyt alkavalle toimikaudelle edustajaa. Nähtäväksi jää, onko kuurosokeiden komissiota olemassa enää lainkaan vai haudataanko se erään aikakauden muistojen joukkoon. Kokous peruuntui kokonaan, koska EBU:n hallituksen puheenjohtaja John Wall ilmoitti, että kokousta ei ole syytä järjestää. Se ei olisi ollut päätösvaltainen. Viisi neuvoston yhdeksästä jäsenestä ei päässyt tulemaan kokoukseen Suomeen.

Omalta osaltani kiitän Näkövammaisten keskusliiton hallitusta siitä, että he myönsivät taloudellista tukea kokouksen järjestämiseksi. Tukea ei nyt kuitenkaan voitu käyttää. Samalla kiitän kaikkia Teitä, jotka vuosien varrella olette olleet kiinnostuneita kansainvälisestä kuurosokeustyöstä ja omalta osaltanne tukeneet minua.

Samalla kiitän Suomen Kuurosokeat ry:tä siitä, että se aikoinaan halusi olla mukana EBU:n kuurosokeus komission työssä. Aloite tuli aikoinaan Arvo Karviselta. Arvokasta oli myös silloisen toiminnanjohtajan Kaija Salekarin kaukonäköisyys ja silloisen hallituksen myötämielisyys.

Sain olla mukana yli 8 vuotta komission työssä. Se avasi mukana oleville mahdollisuuden toistensa tapaamiseen sekä tiedon ja kokemuksen vaihtamiseen. Yksi tärkeä arvo on ollut suhteiden solmiminen muiden maiden kuurosokeustyöstä vastaaviin kuurosokeisiin ja sokeisiin henkilöihin. Tämä on ollut henkisesti tärkeä tuki niille kuurosokeille ihmisille, jotka kokevat vastuunsa samansuuntaisena maidensa kuurosokeustyön kehittämisessä.

Näyttää siltä, että olemme astuneet uuteen aikakauteen. On perustettu uusi organisaatio Euroopan kuurosokeille EDBU. Toivon, että uudelle organisaatiolle löydetään toimiva työmuoto ja laaja hyväksyntä Kuurojen ja Sokeiden Unionin rinnalla kansainvälisessä vammaistyössä. □

Kommunikaatio-opetusta tarvitaan

Terhi Pikkujämsä

Tuntosarvessa 8/1999 saimme lukea Marja-Liisa Ritalan tärkeän kannanoton kuurosokeiden ja kuulonäkövammaisten kommunikaatio-opetuksesta.

Vammaisella henkilöllä on oikeus mm. sopeutumisvalmennukseen ja tulkkipalveluun lain perusteella. Oikeutta tulkkipalveluun selitetään asetuksessa enemmän. Sen mukaisesti kuurosokealla on mahdollisuus käyttää kaikkia tarvitsemiaan tulkkaustapoja.

Tulkkiopetusrekisterin ja tulkkiopettajien liittymislomake on uusittu. Lomakkeessa tulkki ilmoittaa kommunikaatiomenetelmät, joilla hän tulkkaa. Vaihtoehtoja ovat viitottu puhe, kädestä käteen viittominen, sormiaakkoset, suuraakkoset, puheen selventäminen, käsinkirjoitus, isokirjoitus, pistekirjoitus, Velotype, konekirjoitus/ tietokonekirjoitus. Lomakkeessa voi myös ilmoittaa muunkin tulkkaustaidon. Kun tilaa tulkkaa, kannattaa mainita, mitä menetelmiä käyttää tulkkauksessa.

Vammaispalvelulain mukaan kunnan sosiaalitoimi kustantaa kom-

munikaatiomenetelmien opetusta. Suuri ongelma on, että kommunikaatio-opettajia ei ole. Viittomakielen opettajina ovat toimineet viittomakielen tulkit. He ovat perehtyneet kuurosokean käyttämiin kommunikaatiotapoihin ja heidän pitäisi myös pystyä opettamaan niitä. Nyt tulkkiopettajien koulutusta on uusittu. Nykyään tulkkiopiskelija voi erikoistua viittomakielen ohjaajaksi. Opettaja-nimikettä ei enää käytetä. Opiskelija voi erikoistua myös kuurosokeille tulkkaamiseen ja samalla opiskella ohjaamiseen liittyviä asioita. Erilaisia kommunikaatiomenetelmiä opitaan käytännön harjoittelussa, jota on aikaisempaa enemmän.

Suomen Kuurosokeat ry on tiedostanut kommunikaatioasioihin ja tulkkaamiseen perehtyneen työntekijän tarpeen kauan. Olemme riippuvaisia Raha-automaattiyhdistyksestä. Vuosia sitten RAY:ltä anottiin rahoitusta kommunikaatiotyöntekijän palkkaamiseen. Saimme valitettavasti kielteisen päätöksen. Toivokaamme, että tulevaisuudessa yhdistyksellä olisi mahdollisuus palkata kommunikaatiotyöntekijä. □

Lukijan kirjeitä

Vierailulla Turun aluetoimistossa

Irma Kuvaja

Aluesihteerin Heikki Paatelainen kutsui elokuussa Varsinais-Suomen ja Satakunnan kerhojen jäsenet uuden toimistonsa avajaisiin. Hänen huoneensa on toisten samanlaisten yhdistysten toimistotiloissa. Yhteisiä tiloja ovat kokoushuone, keittiö ja saniteettitilat. Heikin huone on avara, kaunis ja valoisa. On siellä hyvä tehdä töitä.

Meitä oli paikalla 23 ihmistä. Oli Raumalta, Ulvilasta ja tietenkin Turusta. Helsingistä oli tullut järjestösihteerin Heikki Majava. Molemmat Heikit pitivät meistä hyvää huolta. Kahvin kaatokin onnistui heiltä hyvin. Oli mukava tavata pitkästä aika.

Olen 87-vuotias ja monissa vammaisjärjestöissä mukana. Kaikilla niillä on ihana piirre: kun tavataan niin halataan. Se on pieni ele, eikä maksa mitään, mutta lämmittää ihmeesti. Aina muistellaan entisiä tapaamisia.

Turusta oli mukana Raumolinin pariskunta, kumpikin yli 90-vuotiaita. Rouva on täysin sokea, mutta aviomies hoitaa yksin kaikki työt. Ei ole edes kotiavustajaa. Ovat pirteitä ja iloisia molemmat. Tanssikin sujui aivan ihailtavasti molemmilta. Tällaisia juuri tarvitaan; toisetkin huomavat, ettei sokeus ja korkea ikä ole esteenä kaikkeen mitä mieli tekee. Tarvitaan vain tahtoa.

Meillä on uudet kerhonvetäjätkin, Stiina Ojala ja Kristiina Aittokallio. Molemmat ovat nuoria ihmisiä. Toivottavasti he viihtyvät kauan kanssamme. Lopuksi kuurojen pappi Petri Majatie piti pienen hartaushetken. Hän on reipas, nuori, kolmen lapsen isä. Kiitos Petri.

Kiitimme Heikkiä iloisesta päivästä. Jäämme odottamaan iloisia pieniä matkoja tavataksemme jälleen. □

Matkalla Lapissa

Iiris Alkio

Pitkä matka, yli 1000 kilometriä harmaata valtatieä Ylläkseltä Turkuun. Tiet hyvät, varoituksineen, osoituksineen, tiedotteineen. Ruokaa ja kahvia mainitaan tien varrella olevan, jopa yölläkin saa syödäkseen.

Tulee mieleen muistilokeroista sota-aika, kun ruoasta oli kova puute. Joulun aikaan pyrittiin löytämään jotakin erikoista, josta sanonta: ”tulis joulua vaan, että sais yölläkin syödä”. Kesken automatkan on pakko nousta jaloittelemaan ja virkistäytymään vahvalla kahvilla. Syötäväkin on, että vatsa ei ala protestoimaan.

Lappi on suosiossa. Kummatkin lenkkeily-ystäväni ovat tänä kesänä viettäneet viikon lomastaan Lapissa - kesällä ja syksyllä. Kumpikin on pitänyt minua tilanteen tasalla. Siellä tulee vastaan toisenlaista väkeä turistien lisäksi. Ensimmäisenä aamuna oli mökin pihalle tullut kaksi poroa syömään jotakin. Kysyin Tanjalta, sanoitko niille hyvää huomenta.

Hämmästyksiä riitti. Mökki oli täydellisesti varustettu innokkaita ruo-

an valmistajia ajatellen. Saunominen ja pyykinpesu onnistui samoin, senkun vain ryhdyt puuhaan. Tuskin tällaista varustetasoa joka paikassa on.

Tunturi näkyy hyvin ja toinenkin, mutta kun sinne lähtee käymään niin yllättyy matkan pituudesta. Oho, eipä uskoisi, kun näytti olevan niin lähellä tuo Ylläs ja Levikin. Yli kymmenen vuotta on siitä, kun kävin Seitarannassa, näkövammaisten lomakeskuksessa. Näköä oli silloin vielä niin, että erottui tummat kummut matkan varrelta. Toinen kuljettaja, nainen, kertoi matkan pituudesta, mutta en muista.

Autolla on mahdollisuus nähdä Lappia laajalti. Naapurimaiden rajoja on siellä lähellä, joten ajanvietettä on uupumukseen asti. Valokuvia eläkepäivien ratoksi heille, jotka näkevät. Meille muistikuvia niin pitkälle kuin muisti säilyy.

Kotimaassa lomailu on arvostettavaa. Suomi on kuin emäntä, kädet vastaanottamassa kansaa. Turun saaristo on erikoisuus, monella tavoin historiallisesti. Hyvät ystävät, niin kauan kuin kuuloa on sen verran jäljellä, että pysyy kasettikirjallisuutta kuuntelemaan, on verraton ajanviette kuunnella suomalaisia sukukertomuksia. □

Remonttikesä

Vieno Hyttinen

Tämän vuoden aurinkoinen ja lämmin kesä, oli meille toimintakeskuksen asukkaille remonttikesä. Kesäkuussa oli remonttikokous, ja me jännäsimme milloin remontti alkaa ja missä järjestyksessä joudumme muuttamaan väliaikaiseen asuntoon.

Remontti alkoi juhannuksen jälkeen ja ensimmäinen ryhmä muutti. Osa asukkaista muutti omaistensa luokse, osa majoittui toimintakeskuksen loma- ja harjoitusasuntoon ja saunaosastoon. Viimeinen seitsemän henkilön ryhmä joutui evakkoon Vesilahdelle. Minä olin evakkoryhmässä mukana. Evakkomatka oli mielenkiintoinen kokemus. Valvovana silmänä eli Lotan tehtävissä oli kolme työntekijäämme työssä vuoroviikoin ja heidän apunaan keittiöihminen ja yksi apulainen. Ensimmäisellä viikolla oli kaksi apulaista: Lotte Nyberg ja Heli Virintie.

Siellä oli hyvä yhteishenki ja toimimme talkoovoimin. Siivosimme ja leivoimme yhdessä. Minä en voinut osallistua siivoukseen, mutta yritin leipomista. Korvapuustien leipominen otti niin voimille, että urakan jälkeen tarvitsin nitroja sydän ja risti-

selän kipujen vuoksi. Margit alusti taikinan, minä ja pikku-Päivi leivoimme ja Heli paistoi.

Evakkopaikka oli Vesilahdella. Harvaan asuttu, rauhallisella luonnonkauniilla Tohkolan matkailumaatilalla. Siellä oli neljä hevosta, neljä lehmää ja kanoja. Puutarhassa oli marjapensaita ja omenapuita, sekä paljon luonnonkukkasia.

Palasin puolivalmiiseen kotiin 2.6. ja viimeinen evakko kotiutui 3.9. Muutama iäkkäämpi asukas on kokenut sota-ajan. Minä en ole kokenut evakkotaivalta, mutta menetin isäni talvisodan melskeissä.

Eräs elämänvaihe tämäkin. □

Runo

Taru Huupponen

Isä toi minulle
omenan
juuri puusta otetun
vielä niin märän ja viileän
Pisti sen pöydälle
nenäliinani päälle
- kuin kruunun samettityynylle
lepäämään